

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.—

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 23.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oïren

Cassa

N'haurem de donar una mica an aqueys grans polissardos d'anticlericals que no paren de ferne de ses seues, com-e bons sogueus i merdancaners d'En Barrufet, que'ls-e té tan embarrisats com una taranta ses mosques i mosquits que badant badant, com se'n temen, peguen dins es filacs de sa tarantota, que'ls embolica i els embolica, i ja no li poren fogir, per bé qu'esperonetgen, i sa taranta, naturalment, llavò en fa un gaudeamos. Això en farà En Barrufet de tot ets anticlericals, es dia que Deu le hi permeta, que los se'n durà a l'infern, i hu serà blau es fester per ells dins aquell foc etern! Deu n'alliber tota persona nada! Amèn. ¡Hala idò! si'ls-e donam sa mica de *cassa* an aqueys grans carroynes d'anticlericals, que massa guanyada la se tenen!

I

En Pauet Iglesias i sa Masoneria.

En Pauet, es famós redentor d'ets obrers bobians, ha feta una exida a París, a Londres i a Lisboa, i es tornat desgraciadament a Espanya. Sembla que s'es vist ab sos caporals revolucionaris d'aquelles grans ciutats ab s'idea de preparar sa cosa per llevar des vent sa Monarquia espanyola i clavarnos sa República. Per tot sembla que li han donat molt de coratge de boca; ara de bossa sembla que ben poc. Vaja! es *mora-duixos* no han llenegat gayre. Diuen que a París, fa devers mitx any es masons celebraren lo qu'ells anomenen un *convent masonic* (un aplec o congrés), i donaren an En Pauetxo sa meteixa representació masónica que tenia En Ferrer i Guardia per Espanya. De manera qu'En Pauetxo ara es En Ferrer II. ¡Ja n'hi ha de trenques d'En Ferrer de bon de veres an En Pauetxo, Ferrer de per riures! En Ferrer de bon de veres era més homo de fets que de *paranles*; En Pauetxo es més homo de *paraules* que de fets. Si's poria posar sa República a forsa de paraules i d'embuyar fil, En Pauetxo ja faria estona que l'hauria posada.—Això no vol dir que no li hajen de vel'lar es ble an En Pauetxo, i aplicarli la ley si's posa a tir.—Ell, com tots ets altres caporals republicans, lo que sap fer millor es tirar sa pedra i amagar sa mà, embarcar biduins cap a sa Revolució, i ell quedar-se en-terra.

II

Es Fiscal des Tribunal Suprem de Guerra i Marina i es reus de Cullera.

Sembla que's Fiscal d'aqueix Tribunal Suprem ja ha presentada sa

seua acusació, i que demana «tres penes de mort» per un des reus, es «Xato de Cuqueta», i «pena de mort» per sis reus més. De manera que demana que'n matin set.

Que Deu ilumin i tenga de la seua mà es Tribunal Suprem de Guerra i Marina! i sobre tot ¡que ilumin i tenga de la seua mà es Govern d'Espanya quant arribi es cas d'haver de a conseyar el Rey sobre s'indult d'aquells grans criminals de Cullera! ¡Es cosa de posarse bé ab Deu acertar ino esguerrarlo!

III

Conducta incalificable.

E-hu es sa que observa sa prensa republicana respecte des condemnats a mort p'ets assassinats horribles des Jutge, Escrivá i Esgotzi de Sueca a Cullera dia 18 de setembre. Aqueixa prensa infame i criminal, quant es seues correlligionaris, aquell escabotell de tigres i panteres de Cullera, aclamant sa República, actuant de republicans autèntics, cometeren aquells tres assassinats aborronadors, se'n guardà com de caure de manifestar gens de pietat ni compassió de ses pobres víctimes des furor revolucionari de Cullera. A-les-hores no se'n recordaren gens gens es periodics republicans de compaître gota es pobres assassinat ni de moure negú a pietat ni a commiseració d'aquelles malenades víctimes. I ¿que na eren homos ni pares de familia ni germans aquell Jutge, aquell Escrivá aquell Esgotzi? Ah, pero no eren republicans; i per lo meteix an ests uys des paperots republicans no eren dignes de pietat ni de compassió. Així son es paperots republicans; an es qui no son des seus, que'ls-e pec un llamp. ¡Això es sa caritat i es bon cor des paperats republicans! Per això, quant ells demanen pietat i compassió p'es criminals de Cullera en nom des sentiments humanitaris, menten com s'ànima de Judes i tan alts com som. No, ells no hi creuen en s'humanitat ni en sa pietat ni en sa caritat; ells se'n fan trons de tots aqueys sentiments sacratíssims; ells a lo que van, es a veure si salvarán aquells correlligionaris seus de Cullera, que's demostraren tan destres en matar i assassinar, per que puguen repetir sa funció de llevar des mitx inemics de sa República es dia que puguen moure un altre rebumbori; ells lo que cerquen, es veure si salvarán aquells criminals correlligionaris seus, per quen se'n puguen seguir prestant a sa causa de sa República es seus... servicis d'assassins, i per que ets altre trossos de «quoniam» que los van cou-cou, no's reneguin a seguirlos veyent que an aquelles correlligionaris de Cullera les han feta sa pell, Si aqueys criminals de Cullera

no fossen republicans ¿se desteixinarien tant es republicans per conseguir es seu indult? Si en lloc de republicans, fossen carlistes aquells reus, ¿mourien tant d'estabeig es paperots republicans a favor de s'indult de tals reus? ¿No son tal volta aqueys meteys paperots republicans que tengueren sa desvergonya de anomenar «gloriosa» sa «setmana trágica» de Barcelona, que consistí en robar, saquetjar, i cremar esglesies i convents, matar capellans i frares, violar i profanar monjes vives i mortes, i cometre tota classe de crims, ocasionant més de cent morts? I aqueys meteys paperots son que en nom de sa pietat i des sentiments humanitaris demanen ara compasió i misericordia per aquells grans criminals i assassins de Cullera. Així son es paperots republicans: ¡molta de pietat i compassió a favor des criminals, d'ets assassins! ¡gens de pietat ni compassió pe' ses pobres víctimes, p'es pobres assassinats! ¡Visca es crim! ¡muyra sa virtut!—això es es lema, sa bandera des periodics republicans. ¡Quin estol de canalles dignes de tot es supli-cis!

IV

«El Ideal mostrant sa filassa

Es paperot republicà surt dissapte ab quatre articles demanant s'indult d'ets assassins de Cullera. Si just demanás tal indult sense ofendre Deu, ni sa justicia, ni sa veritat ni es sentit comú, le hi poriem perdonar. Pero es es cas que m'arma un cocòrum de lo més ferest, amollant mentides, doys i barbaritats qu'es un horror. Figurau que diu que s'assassinat des Jutge, Escrivá i Esgotzi de Sueca a Cullera va esser «un delictu colectiu d'un poble justament ofès, ferit en sa seua dignitat i sentiments liberals». ¿Ah idò? ¿que vos pensáveu? Es fet d'anar un Jutge ab un Escrivá i un Esgotzi a un poble per exercir ses funcions que li marca sa ley, això es una «ofensa», es una «ferida» a sa «dignitat» i an es «sentiments liberals» des republicans d'aquell poble, i no una «ofensa» ni una «ferida» qualsevol, sino que son tan grosses que's republicans poren matar, assassinar i fer benes aquell Jutge, Escrivá i Esgotzi; i es criminals que cometin tals assassinats, no son més que uns «desgraciats» dignes de «pietat» i de «perdó», ¿per que? Perque assassinant quells funcionaris públics no fan més, segons mos conta *El Ideal*, que executar materialment es sentit universal d'aquell «poble justament ofès» i «ferit en sa seua dignitat i sentiments liberals» just pe'sa presencia d'un Jutge ab s'Escrivá i Esgotzi que hi va per cumplir lo que li mana sa ley. ¡Ara figuravos quina classe de «dignitat» i de «sentiments liberals» gas-

ten es republicans! ¿Qu'un Jutge va a cumplir ab sa seua obligació? Idò just ab això ja's fa mereixedor de que l'assassinin, no sols a ell, sino fins i tot s'Escrivá i s'Esgotzi que l'acompanyin! ¡Això té sa poca alatxa i sa... frescura de sostenir es paperot republicà de Ciutat! Si, e-hu diu ab totes ses lletres, que ets assassins des Jutge, Escrivá i Esgotzi de Sueca, son uns «desgraciats», dignes de «pietat» i de «perdó» perque, assassinant d'aquella manera tan horrible aquells tres funcionaris judicials, «no feren més qu'executar materialment es sentit universal des catorze mil habitants de Cullera», «justament ofesos» i «ferits en sa seua dignitat i sentiments liberals» p'es fet d'esser anats a Cullera aquell Jutge, Escrivá y Esgotzi a cumplir lo que sa ley los manava.—S'es mester així meteix tenirne poca d'alatxa i haverlo perdut de tot pero de tot an es sentit moral per atansarse a escriure tals barbaritats. ¿Com ha de tenir es cervell es miserable qu'ha escrites tals animalades?

Llavò es meteix paperot en posa un altre enflay d'arriesses d'un confrare seu de Valencia demanant també «pietat i misericordia» p'ets assassins de Cullera. No sabem qu'aqueix altre aiardo en demanás gens de pietat pe'ses víctimes d'aquells assassins p'ets assassinats. I demana «pietat i misericordia» p'ets assassins en nom de l'Evangeli, en nom des vertader cristianisme, en nom de «tota l'Espanya, vertaderament cristiana». I llavò passa més envant: suposa que noltros clericals i reaccionaris demanam sa mort des criminals de Cullera just p'es pler de que matin gent, just p'es gust de veure fer feyna an es botxi; i mos dona es titol d'«aydadors des botxi», i mos acusa de que som cristians falsos i de que falsificam s'Evangeli perque som partidaris de sa «pena de mort» per aquells que no menen por a cap altra pena. De manera que, segons aqueix paperot bandua de Valencia, es no demanar s'indult des criminals de Cullera, es falsificar l'Evangeli, es tenir es «cor de hiena», es esser «incompatible ab ses doctrines del Bon Jesús». ¡Ara figuravos si'n deu sobre la prima aqueix paperot republicanot de «ses doctrines del Bon Jesús»! ¿Qui no sap qu'una de «ses doctrines de Jesús» es s'eternidat de ses penas de l'infern? ¿N'hi ha d'indult de cap casta devant Deu p'es qui's moren en pecat mortal? ¿No hu diu ben clar l'Evangeli que's qui moren en pecat mortal, se'n van cap dret dins l'infern sense remisió de cap classe i per tota una eternidat. Tant com Deu serà Deu cremarán ells dins es foc etern; no, no'ls indultarán ja may. ¡Això son «ses doctrines del Bon Jesús»! ¡No'n concedeix cap el Bon Jesús d'indult an es qui moren en pecat mortal! Per lo meteix.

es una solemne mentida que sia contrari a l'Evangeli es no demanar s'indult des criminals de Cullera! Es una solemne mentida que noltros clericals siguem cristians falsos perque no demanam s'indult d'aquells grans criminals, d'aquells insignes assassins.

Finalment «El Ideal» dona una prova... falsa de que an es processats de Cullera els-e torturaren per ferlos declarar, per que's declarassen autors d'aquells assassinats des Judge, Escrivá y Esgotzi de Sueca. Sa prova es aquesta: un des processats, un tal Lloaxim Manent se declará culpable a sa primera declaració que feu. Despres declará que li donaren una partida de vergades per que declarás a gust des «cabe de Sueca». Fetes altres declaracions, es Fiscal retira s'acusació contra En Manent per no trobarli indicis de culpabilitat, i es Tribunal accepta sa segona declaració aont diu qu'es innocent. Suposem que sí, que es ver que an aquest processat li pegaren per ferlo declarar. ¿Que's dedueix d'aixo? ¿Que també pegaren an ets altres? Això es es lo que pretén deduirne es paperot republicà, contra tota raó i tota lògica.

Perque veyam: si es fet d'haver es Fiscal retirada s'acusació contra En Manent per no veure ab ell indicis de culpabilitat, després d'examinades ses declaracions d'En Manent,—es paperot republicà dedueix que an En Manent el torturaren per ferlo declarar; sa conseqüència natural es que, si's Fiscal no retirá s'acusació contra ets altres processats, sino que demaná sa «pena de mort per set» i una partida de «cadenes perpetues» p'ets altres,—sa conseqüència natural es que 's Fiscal va veure ab aqueys uns indicis grossíssims de delinqüència proves evidents de culpabilitat, i que per lo meteix no es ver que los torturassen per ferlos declarar. ¿Es Fiscal retirant s'acusació contra En Manent, prova que an aqueix el torturaren per ferlo declarar? Ergo, no retirant mantenint s'acusació contra tots ets altres, demanant «pena de mort» per set des processats i una partida de «cadenes perpetues» i altres penes p'ets altres, prova que no'ls-e torturaren an aqueys processats per ferlos declarar, sino que, si's declararen culpables, es perque hu eren, no perque s'hi declarassen a forsa de torturarlos.—¿E-hu veu es paperot republicà com sa prova qu'ell pretén donar de que torturaren aquells processats de Cullera, tot lo més prova a favor d'un, pero no a favor de tots ets altres, sino contra tots ets altres, condemnats a diferents penes (de «mort, cadena perpetua» i altres)? ¿Pobre paperot republicà de Ciutat! ¿Com se veu que está tocat, pero ben tocat des carabassot! ¿Se veu que's seu cervell, si n'hi queda gens, ja no funciona! ¿Li deu esser tornat aygol i d'aquella més bruta, com se suposa! ¿Ja hu val ab aqueys republicanetsos! ¿tots están tocats de part o banda!

V

A s'«Animalot pudent» i a «El Ideal»
¿O paperots caps-verjos i terrolers!
aqueix enginy que voltros o alguns

amics vostros heu pres d'enviarnos dins un sobre qualque numero vostro, ple de dibuixos pornografics i d'expressions ses més ofensives, brutes i oscenes contra En Revenjoli, i fins i tot alicanthi papers escrits de lapis insultant porcament el Papa i En Revenjoli,—aqueix enginy, senyorets, es propi de covarts, d'impotents, de vils, de raboes, de mostels. Se veu a lo clar que'l dimoni vos ne du contra En Revenjoli; i com ja no gosau desengavatxarvos contra ell fab lletres de mollo per no sopegar an es Còdic Penal. Per això vos assaciav enviantmos insults i indecencies, escrites i dibuixades, no sols anònimes, sino irresponsables. Son ets esvorts de sa vostra bruticia desenfrenada que deixau demunt es torn de l'Inclusa, i fogiu corrents per que negú vos aglapisca. Feys bé ab això d'amagarvos tant i tant; es tan lleig i tan canallenc lo que feys, que no's concep que negú hu fassa si no es ben d'amagat, ben d'amagat.

I ¿que'm direm d'un altre que dia 10 de setembre mos enviá dins sobre i per correu un volant ab so «membret» o rotul des «Círcol Mallorquí», tot ple d'insults i d'indecencies contra noltros, prometentmos que dins pocs dies vendria a... menjarnos o a penjarnos? Com se suposa, ¿encara no s'es presentat en tots aqueys mesos. Sens dupte deu esser qu'ha tengudes altres feynes. Es «valents» d'aqueixa casta sempre mos n'han feta ben poca de por, tan poca com un mosquit.—Com rebérem aqueix anonim ab paper timbrat des «Círcol Mallorquí», així meteix mos vengué de nou que dins tal societat aristocrática, sa de més to de Ciutat, e-hi capllevassen... «subjectes» capaços de tal indignitat, de tal indecencia. I es que per tot s'afiquen certes bestioles, ¿contra ses quals lo millor es sa granera.

VI

Revinglades de s'«Obrer Balear»

En pega una partida es paper socialista de Ciutat contra ets altres republicans, ets historics, sobre tot contra ses 7000 pessetes que cobra D. Benet Pons com-e «secretari» de s'Ajuntament de Palma. Está tot enfadat perque es republicans «historics» no han acceptat es «reto» o defiy que'ls enflocá per discutir sobre lo de ses derrerres eleccions municipals, aont socialistes i radicaís quedaren tan en ridícul. Es molt curiós que's «companys» de s'«Obrer Balear» fassen tant d'estufornos perque es «republicans historics no admeten es seu «reto» o defiy, allá ont ells, es «companys» de s'«Obrer Balear», fa prop d'un any i mig que no han tenguda boca per contestar a ses «investides» que cada dissapte «els-e pegam pe'sa» partida de doys, mentides i barbaritats qu'entaferran an es seus indefensos lectors contra Deu, contra l'Esglesia, contra l'Espanya, contra tot lo sant i sagrat que los vé devant. Si anau jo «companys!» tan discutidors, contestau qualque pic an es ventim que cada dissapte vos arrambam!

VII

¿que hi ha de sa guerra d'Àfrica, «companys» socialistes?

Per voltros parlam que tot s'estiu mos florireu es cuc de ses oreyes ab aquell enfilay d'articlexos contra s'acció militar d'Espanya an el Marroc aont juráveu i perjuráveu que voltros socialistes no hu permetrieu qu'España hi desparás un tir ni hi enviás un homo an el Marroc. ¿Com es, idò, que ja no piulau sobre això? ¿Com es qu'ara es Govern envia a Melilla, an el Riff totes ses tropes que hi necessita per parar clot a ses kábiles, voltros feys tanta de bonda i feys tant de bons al·lots que ni vos moveu ni badau boca contra tal guerra, que tantes de vegades juráveu i perjuráveu que no la permetrieu en via neguna? ¿No vos ho dèyem inoltros llavo, que, en venir s'estrènyer, no fariu res; que tot lo més, fariu... allo que put tant, ¿sabeu? ¿Qui no no vos coneix, erbetes!»

VIII

Es qui no se consola, es que no vol

Així n'hi pren a s'«Obrer Balear». Com dins Mallorca i dins tota Espanya es socialistes van de rota batuda, baten pe's foranes, tots ets ous els-e surten nials i devall cada terròs troben un calapet, fins a s'estrem que en tot Mallorca en ses derrerres eleccions municipals no han tret més qu'un Retgidor, i encara de contrabándol, a Manacor,—se consola es paperot socialista fent una contarella des grans progresos que fa's socialisme a Alemania i an ets Estats Units. Si an aqueixes bandes tan enfora creixen tant com deys jo «companys» de s'«Obrer Balear» ¿per que no vos n'hi anau tots més que ¿depressa a gaudir de ses deficiències de tal creixensa? Lo salat seria sa rebuda que vos farien es socialistes alemanys i nortamericans com vos veurién d'aprop! Es segur que ab una cossa an es postermè vos enviarién més que depressa a fregir ous de lloca.

Es que son uns altres socialistes aqueus; per això van endevant. Voltros només serviu per encistar bon concert dins sa betza i fer nosa.

IX

Sa veu que no está ho des cap.

S'autor de s'articletxo «La Enseñanza» de s'«Obrer Balear» de dissapte. Ademés de no sebre que's metjenca, a casi cada retxa pega de genocys en materia de gramática castellana; sa major part de ses frases i períodes no fan sentit; son de lo més esburbadament escrit qu'haguéssem vist may. I lo bo es qu'un esgriguedoretxo tan cursi i tan ridícul pretén tractar es catòlics a clotellades, com si fóssem bigarnius o al·lots pussers i ell un Goliat o un Sansó. I ¿qui us ha enganat, gran pifoler? ¿An-e quin llibre heu trobat que «l'Esglesia Catòlica» arribá a «s'estrem» en materia de «Higiene», «de separar es nins rics des nins pobres, com-e remey higiènic»? ¿Aont ni quant l'Esglesia Catòlica ha fet res d'això? Es fals que hu haja fet may; i si no, ¿per que no anomenau pessa? ¿Vaja, homoniquen! ¿digau an-e quin sigle i an-e quin ciutat, vila o llogaret l'Esglesia Catòlica ha separats dins ses escoles «es nins

rics des nins pobres, com-e remey higiènic»? ¿Això son totes ses armes que sabeu esgrimir contra l'Esglesia Catòlica? ¿Sa mentida? sa calumnia?

I ¿d'ont vos heu tret jo gran poca-cosa d'esgriguedoretxo de s'«Obrer Balear»! que «Deu-Criador» está a punt «de morir sense posteridat»? ¿Qui la vos ha clavada dins sa closca an aqueixa blasfèmia horrible? ¿Voltros socialistes carronyes voleu matar Deu? voleu llevar des mig el «Creador» i sa seua «posteridat», ses seues obres? ¡Ah malenats! ¡ah grans banderes! ¡Uns cuquets de la terra, com sou voltros, obrir sa boca contra Deu, llansar ses vostres fleumes i gargays a sa cara de Deu!—¡Senyor, perdonau los, que no saben que's metgenquen!

I ¿com no hu veys, gran baladrer de socialistetxo de s'«Obrer Balear», que no feys més que riapes ab sa batayonada que enflocou de que an «es catòlics» mos «falta» «autoridat per tractar ses questions d'ensenyansa»? Vol dir mos «falta» «autoridat»? ¿I a vos vos ne deu sobrar? I ¿qui sou vos, gran pitja-olives? ¿Qui vos n'ha donada d'«autoridat» a vos? ¿d'ont la teniu? ¿Quant ni aont l'heu acreditada? ¿I teniu pit per dir que's «catòlics» estam mancats «de tal principi per discutir s'assunto» de «s'ensenyansa»? Vos sí qu'estau «mancat» de sentit comú i d'altres coses que no dic! ¿Com se veu que sou un mentider de marca! Si no fósseu més mentider que ses mentides, no tendrieu sa... frescura d'anar a dir que l'Esglesia Catòlica ha estat apoderada de s'Ensenyansa durant vint sigles, i que per això es poble está dins sa barbarie i que's nombre des qui no saben lletra, en lloc de mancabar, augmenta. Es una solemne mentida que l'Esglesia Catòlica haja estat apoderada de s'Ensenyansa durant vint sigles. L'Esglesia Catòlica es ver que sempre ha tengudes escoles ubertes per tots es seus fiys. Ella ha ensenyats tots es qui s'hi son acostats; pero son moltíssims es qui no hi han acudit, i des que hi acudiren, molts llavò oblidaren lo que hi havien après. Es fals que l'Esglesia Catòlica fassa augmentar es nombre des qui no saben lletra; fa tot lo contrari: fa mancabar aqueix nombre ab s'infinidat d'escoles que té ubertes l'Esglesia p'es pobres i p'es rics. Sens anar més lluny: ¿qui es que té més escoles ubertes dins Mallorca: l'Esglesia o voltros socialistes i demés elements anticlericals? Vaja! parlat, esgriguedoretxo assolat de s'«Obrer Balear»!—Pero ¿i teniu cara de dir si de cada dia augmenta més i més es nombre des qui no saben lletra? Idò ¿per que no hu aturau voltros? Tal volta no fa més de coranta anys que teniu dins Espanya sa llibertat més completa per ensenyar tot quant vos dona la gana? ¿Com, idò, en coranta anys de llibertat absoluta d'ensenyansa no heu conseguit que tot hom sapia lletra? ¿com no aturau que cresea tant i tant es nombre des qui no'n saben? ¿O es que no teniu negú que vos segueisca? ¿o es que feys tant de paper dins sa societat espanyola com En Palou a Sa Pobla?... ¿I vos sortiu a's mitx per discutir questions d'Ensenyansa? Ja vos tendria més conte armar una senaya, i anarvosne p'es camins a aplegar fems. E-hi guanyariu més bon jornal! ¡Estaune segur!

DE TOTES ERBES

¡Uey republicanetxos de Sóller i de Lluchmajor i voltros socialistetxos de s'«Obrer Balear»!

Per tots voltros va aqueix arrefoll sobre l'Inquisició. Tots en sou inímic mortals com-e bons missatges d'En Barrufet; tots en blasfemau i en deys la mala péssima. Pero, com vos defien a tenirne una discussió, no anau de brou, feys jueus i anques encrea. Es que voltros, grans mopies, sou inímic de l'Inquisició perque si; no perque n'estiguen convençuts ni'n tenguen cap prova de que l'Inquisició fos tan dolenta i tan dolenta. En Barrufet per via des voltros mestres, es grans noninguns des masons, vos ha aficat dins es carabassot de que l'Inquisició era lo més dolent de lo dolent, i voltros e-hu repetiu com-e papagays, com-e cotorres.

¡Vaja, ido, grans titiuers, parau s'esquena, i la vos ablanirem una mica, que prou e-hu ha mester!

§. 7.

Ses víctimes de l'Inquisició

E-hi ha molt que dir sobre aquest punt. Voltros anticlericals no hu heu volgut aclarir may quantes víctimes causà l'Inquisició. No passau de dir que'n causà moltíssimes, milions. Voltros, republicanetxos de Sóller, demunt aquella fuya carabassenquíssima qu'es campàreu devers es 'gost, posàreu que «l'Inquisició cremà cinc milions d'homos». ¡Cinc milions de pastanagues frites! ¡Tan-e quin llibre hu heu trobat an això des cinc milions d'homos cremats, grans carronyes? ¿Aont ni quant l'Inquisició va fer tal cremadíssima? Pero ¡grans trossos de quoniam! ¡Si l'Inquisició no cremà ningú may! ¡Ni un qui es un! I si no, ¡citau-me'n un tan sols que l'Inquisició el cremà! ¿No us ho he recordat tantes de vegades lo que diu s'historia, que l'Inquisició no dictava may cap sentència de mort, que només declarava qui era heretge i qui no hu declarava qui era heretge i qui no hu declarava, es Poder Civil los cremava, segons establia sa lley civil, que no l'havia posada l'Inquisició? ¿Com, ido, pot ésser ver que l'Inquisició cremà cinc milions d'homos, grans republicanetxos assolayats?—Pero ¿i es ver que's Poder Civil cremà cinc milions d'heretges? Es una solemne mentida! I si no ¡diga'n, grans republicanetxos de Sóller, an-e quines ciutats o viles i devers quin temps va ésser que's Poder Civil cremà tanta de gent! Perque hem de suposar que no les cremà tots ab un aixec, perque seria estat ferest una focateria qu'aplegàs cinc milions d'homos! De manera que va haver d'ésser ab una partida de tongades i a diferents punts. Vaja, ido, treguem es conte de tots es cremats per l'Inquisició! ¡Veyam quants en corresponen a cada nació i es punts de cada nació aont se va fer tal cremadíssima i quants en cremaren cada vegada i cada lloc. Així i sols així porem treure's conte de tots es cremats. ¡Vaja, ido, grans republicanetxos de Sóller, ja porem ésser partits a descapdellar! ¡Aquí vos esperam per deservos tot quant direu, perque hu sabem massa que tot quant emperiolàreu i vos embolicàreu, no seràn més qu'embuys i mentides! Vos esperam, pero d'asseguts. Massa hu sabem que no sou capaços de presentar cap prova ni mitja de que l'Inquisició ni's Poder Civil cremà cinc milions heretges!

I que'n direm d'aquells petis-curris que dissapte passat demunt s'«Obreretxo Balear» posá que l'inquisidor Torquemada cremà 8 800 espanyols de viu en viu, i l'inquisidor Deza 1.564; i l'inquisidor Cisneros 2 536; i l'inquisidor Adrià 1.344; i l'inquisidor Manrique 2 350, i que entre tots ets inquisidors desde 1481 fins a 1808 cremaren 31.915 espanyols de viu en viu? ¿Aont consta que l'Inquisició cremà de viu en viu tant de mils d'espanyols? Perque no basta lo gran petis-curris que hu escrit aqueix raig de mentides, que vos diguen: tal inquisidor en va cremar tants, i tal altre quants, i tots plegats tants i tants. Heu

de presentar ses proves, heu de dir quins arxius o llibres o monuments d'ont e-hu tret i aont vos fundau. No, socialistetxo cap-esflorat, no basta que vos e-hu digueu per haverho de creure. ¡Canten papers i menten barbes! Veyam vos qui la pintau tant, treyslos an es voltros papers, i veurem si son d'estrassa o que. De que son roats n'estam ben segurs! Mentres tant que vos jo socialistetxo de s'«Obrer Balear» i voltros republicanetxos de Sóller preparau se vostra contestació, i tant si la preparau com si deixau de prepararla, noltros seguirem es nostro cap de fil sobre «ses víctimes de l'Inquisició».

Es mal de sebre quantes foren ab exactitut a pesar de que l'Inquisició no castigava negú sense formació de procés, que tenia prou esment d'arxiuar; i es tan mal d'aclarir en gran part per causa d'aquell gran noningú de D. Juan Antoni Llorente, Secretari que fonc de l'Inquisició Suprema, el qual, com l'any 1808 quedà encarregat d'ets arxius inquisitorials, després d'esserse'n aprofitat per escriure es seu enfilay de mentides i calumnies que anomenà «Historia Crítica de la l'Inquisició de España», va cremar una mala fi de processos per que aqueys no'l poguessen fer mentider, perque es qui venarien no fossen capaços de destaparli ses seues mangarrufes. També son causa de que no poguem aclarir quantes foren «ses víctimes de l'Inquisició» es liberals de 1820, que saquetjaren ets edificis de l'Inquisició quant la llevaren per derrera vegada tot d'una d'esser pujats an es Poder, i feren mal-bé molts d'arxius inquisitorials. A tot això s'afegei es desgavell, incuria i mala voluntat des Govern i autoritats liberals, que feren fer uy a un sens fi de papers, lligats i sensa lligar, codics i llibres manuscrits o impresos d'arxius i biblioteques de monestirs, convents i esglésies, qu'eren altres tantes de fonts preciosíssimes pe' s'historia d'Espanya en totes ses seues especialitats. Per tots aqueys motius se troba ara capturant per molts de vents qualsevol que vulga «carribar ses coses a s'eniront» en materia d'historia patria, i especialment si's tracta de l'Inquisició. Ets inímic de l'Inquisició, que fa tant de temps que «desgoverna» l'Espanya, desde mitjan sigle XVIII, si h-aguessen estat convençuts de que l'Inquisició era lo que deyen ells, serien estats es primers de no tocar ni deixar tocar a negú cap paper de l'Inquisició, perque ab aqueix papers haurien poguts fer veure a tothom d'una manera autèntica, incontrastable i perentoria es crims, ses iniquitats inquisitorials; haurien poguda presentar l'Inquisició tal quina era, segons ells ueyen. Pero com ells, per combatre l'Inquisició, comprenien que no'ls-e servia sa veritat, sino ses mentides i calumnies, per això a lo qu'anaren tot d'una, fonc a fer mal-bé ets arxius inquisitorials, que una volta registrats i coneguts, eren es qui les havien de posar més terra a s'escudella i desbaratarlos sa potranca. Pero si's son fets mal-bé tants de papers de l'Inquisició, no s'hi son fets tots ni d'un bon tros; i foren moltets, gracies a Deu, es qui foren escapols de ses unglies de jansentistes, masons i liberals. Ab sos que mos queden i ab sos altres monuments historics que subsistexen d'aquells sigles (XV-XVIII), i a forsa de paciència i poca vessa, se pot formar aproximadament un estat d'ets «Antes de Fe» que's celebraren ab la llista de «penitenciat» i «relaxats» que ni sortien, d'ont se pot coletgir quantes foren, poc sa poc na, «ses víctimes de l'Inquisició».

¡Uey En Juan Monserrat de Lluchmajor!

Li haurem de donar una altra tanda de «ventim» pe'sa partida de batayonades qu'enflocá demunt s'«Obreretxo Balear» de 23 de Decembre. ¡Vaja, ido, si seguim aclarintli es passol, que'l du embuyat ferm!

3

¡Mentiu, Sr. Monserrat!

Si, mentiu tan alt com sou, quant deys dia 23 de Decembre que «es catolicisme»

«considera molt moral que s'obrer visca dins casulls, sensa pa, sense llum ni ventilació i sufrint tota classe de vexacions».

—¡Es una solemne mentida, un desenfreida calúnnia tot això! ¿Quant ni aont es Catolicisme ha fet ni ha dit res d'ont se puga coletgir ni deduir que «consider» «molt» ni gens «morals» aquella partida de barbaritats que li atribuiu? Veyam, germá, esplicavos una mica més! ¡A veure quin Papa ni quin concili ha dit may que sia «molt moral» «que s'obrer visca dins casulls, sensa pa, sense llum ni ventilació i sufrint tota classe de vexacions»? ¿Qui ha parlat ab tanta d'energia i tan fulminant an es rics a favor des pobres i de s'obligació rigorosíssima de tractar es pobres com-e germans, com e-hi ha parlat i hi parla encara la Esglesia per boca des Sants Pares i Doctors? ¿Qui com l'Esglesia ha treta may cara p'es pobres devant es rics, amenassant es rics formidablement ab ses penas de l'infern si no tracten bé es pobres, com-e germans seus que son, no de per riure, sino de bon de veres? ¿Qui ha parlat més a favor d'ets obrers en es temps moderns que'l papa Lleó XIII? ¡Com se coneix que no l'heu lletgida, Sr. Monserrat, s' Enciclia d'aqueix Papa «Rerum novarum»! Escoltauho! Es el Vicari de Cristo i Cap visible des Catolicisme! Per boca seua parla's Catolicisme! Tot això diu: «...Es precis donar aussili aviat i oportú an ets homos de sa classe baixa, ja que sense mereixerho se troben sa major part d'ells ab una situació desgraciada i calamitosa». «Uns quants homos opulents i riquíssims han posat demunt ses espalles d'una multitud sens nombre de proletaris (pobres) un jou poc diferent des d'ets esclaus». «L'Esglesia» «vol i demana que s'unesquen es pensaments i ses forces de totes ses classes per posar remey, es millor possible, a ses necessitats d'ets obrers; i, per conseguirho, troba que s'hi han de posar, encara que ab pes i mesura, ses lleys meteixes i s'Autoritat de s'Estat». «An es rics i an ets amos pertoca tot això: no han de tenir ets obrers per esclaus; han de respectar en ets obrers sa dignitat de sa persona i sa noblesa que a sa persona afegeix lo que s'anomena «carácter de cristiá». Si's té en conte sa raó natural i sa filosofia cristiana, no es vergonyós pe's'homo ni'l rebaixa s'exercir un ofici pe'sa paga, ja que l'habilita tal ofici per porer se guanyar honradament la vida. Lo vertaderament vergonyós i ¡inhumá es abusar d'ets homos, com si no fossen més que coses, per treure'n profit, i no estimarlos més que per la que produeixen es seus muscles i forces. També pertoca tenir en conta respecte des pobres lo que's refereix a sa Relligió i an es bé de ses seues ànimes. I per això es un dever des seus amos fer que s'obrer se puga dedicar a sa piedad, no esposarlo an ets atractius de sa corrupció ni an es perills de pecar, ni aturarlo en via neguna de que puga atendre a sa seua familia i de que puga estalviar. Com tampoc no li poren imposar més feyna que sa que permet es seu sexe o s'edat. Pero entre's principals devers d'ets amos es principal es donar a cada u lo qu'es just. Ja's sap que per fixar conforme a justicia lo qu'ha de pujar es salari, s'han de prendre en consideració moltes de coses; en general s'han de recordar es rics i ets amos que oprimir en profit propi es necessitants i menesteres, i de sa pobresa d'altri prendre oca-

síó per fer major guany, es contra tot dret divi i humá; i es fer frau an es salari de qualcu es un gran crim qui clama venjansa an el cel... Finalment ets amos han de posar un gran esment de no perjudicar gens gens ets estalvis des pobres, ni ab violencia ni ab engans, ni ab sos artificis de s'usura; i això encara ab major raó, perque no están ells prou protegits contra aquell que'ls-e prengui els seus drets o'ls incapaciti per treballar, i perque es seus cabals, com més petits son, més han d'ésser respectats». «L'Esglesia» «ab totes ses seues forces procura que «es pobres» «surtin des seu estat tristíssim i alcansin una sort millor». «L'Esglesia» «atén a tot lo que veu que convé an es benestar des pobres, instituint i fomentant totes quantes de coses creu que poren contribuir a al'liviar sa seua pobresa».

Moltes més coses per l'estil diu el papa Lleó XIII, parlant com oracle i Cap visible de l'Esglesia Católica, a favor d'ets obrers. Tot lo qual demostra qu'es una solemne mentida lo que vos, ¡O Juan Monserrat de Lluchmajor! atribuiu an es catolicisme, assegurant qu'aqueix «considera molt moral que s'obrer visca dins casulls sensa pa, sense llum ni ventilació i sufrint tota classe de vexacions». Dient això mentiu tan alt com sou jo vos gran socialistetxo lluchmajorenc!

4

¿Vol dir sa moral catolica es sa pitjor de totes?

¡Això teniu sa poca alatxa de dir demunt es paperot socialista de Ciutat, dia 23 de desembre. O gran socialistetxo de Lluchmajor! Es lo que fan tots es renegats, tots ets increduls: només e-hi ha una relligió que los fassa nosa, es catolicisme. Totes ses altres relligions no los lleven des dormir ni se'n preocupen; i més tost les protegeixen sempre que creuen que ab tal protecció porán perjudicar es catolicisme; només les volen per fer mal an es catolicisme. Això es lo que feys vos: odiau de mort es catolicisme, i negau lo qu'es més clar que sa llum. Sa moral catolica es, ni més ni pus, sa moral de l'Evangeli. ¿Aont seria l'Evangeli, si no fos p'es catolicisme? ¿Quin temps e-hi hauria que ses sectes protestants l'haurien fet benes? Ja no'n cantarien galls ni gallines.

De manera qu'es es catolicisme qui ha conservat l'Evangeli, i per lo meteix sa moral de l'Evangeli, sa moral de Cristo. ¡I vos, o «cristiá» «de cuerpo entero», o «partidari decidit», «de Cristo», deys que aqueixa moral, sa des catolicisme, que no es més que sa moral de l'Evangeli, es «sa pitjor de totes». ¡Es sa passió satánica que vos roega's cos, que vos fa parlar! ¡Si no fossen un missatge d'En Barrufet, no hu dirieu! ¡Quines proves presentau, gran baladrer de que sa moral catolica es «sa pitjor de totes»? ¡En feys de riayes ab ses proves que conau de que «sa moral catolica» es sa pitjor de totes!

Aqueixes proves no son més qu'un enfilay de mentides. 1.ª sa mortandat de «sa nit de St. Bartomeu»; 2.ª «ses fogueres de l'Inquisició»; 3.ª qu'un tribunal catolic «escomunicá En Copernic»; 4.ª qu'un altre tribunal catolic «feu cremar En Servet»; 5.ª s'immoralitat de St. Domingo de Guzman; 6.ª s'immoralitat de St. Pere d'Arbués; 7.ª s'immoralitat de St. Ignaci de Loyola; 8.ª que En Cabrera, es Comte d'Espanya, en Cucala i En Zumalacárregui eren «uns vils incendiari», «uns assassins obstinats»; 9.ª que «es bandetjats més criminals», «comparats ab aquelles feres clericals», «son com un gra d'arena devora una muntanya ben alta»; 10.ª que vos no veys sa moral catolica enlloc; 11.ª que «sa ciencia i sa relligió son incompatibles»; 12.ª que's catolicisme s'oposa an es progrés. ¿S'es vist may res més ridícul que voler provar ab aquest enfilay de mentides i bajanades que «sa moral catolica es sa pitjor de totes»?

¡Ahem per parts, Sr. Juan Montserrat de Lluchmajor!

5.

Sa mortandad de sa nit de St. Bartomeu.

Suposam que vos referiu a sa que hi va haver a París dia 24 d'agost de 1572. Ja hu hem esplicat una partida de vegades lo que va esser aqueixa mortandad: un acte de venjansa i un ardit criminal de la reyna de França, Catalina de Medicis, i des mariscals Tabannes i Retz, des ducs d'Anjou, d'Angulema i de Nevers i des Canciller Blagne, per desferse des seus contraris politics s'Almirall Coligny i demés caporals hugonots. E-hi tengué gens de part l'Esglesia Catolica ab aquella mortandad? E-hi hagué cap Bisbe ni sacerdot entre's qui tramaren allo? Va esser s'amor o es fervor relligiós catolic que mogué ni ocasionás tal mortandad? No, i mil voltes no. La reyna Catalina de Medicis, sa principal causant, no's demostrá may fervorosa catolica, ni inspirá may sa seua politica en sa Relligió, ni subordiná may se seua politica an es triunf de sa Relligió, sino que moltes, pero re-de-moltes vegades sacrificá sa Relligió a sa seua politica, motivant una partida de gærres qu'assotaren la França, essentne els principals responsables ets heretges hugonots, que's passaren una partida d'anys matant i assassinant catolics, fins que a la fi trobaren a París qui va fer d'ells lo qu'ells tantes de vegades havien fet an es catolics. Lo que Na Catalina de Medicis va fer fer an es seu fiy el rey Carles IX, ajudada d'aquells mariscals, ducs i canceller, sa mortandad d'ets hugonots sa nit de 14 d'agost de 1572, va esser una cosa mal feta, un crim horros, que sa moral catolica condemna, maldament e-hu lessen gent que's deyen catolics: eren catolics obsecats i esra-viats, que feren lo que sa moral catolica condemna; i ferne responsable aqueixa moral, es una gran injusticia. No, ni sa Relligió ni sa moral catoliques, ni l'Esglesia de Deu ni la Santa Seu, ni cap Bisbe ni cap sacerdot tengué res que veure ab sa mortandad de sa nit de St. Bartomeu dia 24 d'agost de 1572! No, ni sa Relligió ni sa moral catolica, ni'l Papa ni l'Esglesia, ni cap Bisbe ni cap sacerdot tenguereu art ni part en tal mortandad. E-hu sentiu, gran socialista de Lluchmajor? Que no sou capaç de presentarnos cap prova que destassa res de tot això que vos acabam de dir? No, Sr. Monserrat Lluchmajor, sa mortandad de "sa nit de St. Bartomeu" no serveix per provar res contra sa moral catolica; sa moral catolica es sa palmera en condemnar tal mortandad. De manera que an aquesta l'heu bollada de tot; ab ella heu pegat de genoyes. Posauvos hi qualque cosa, que sa ferida no vos prenga malament. Vos ho deym p'es vostro bé.

En Juanet i es cavallet conseyer

(segueix)

Lo endemà demati, sol sortint, sa balena pren es bobiot, i ¡cap a sa vorera! Ab un atxem que fa, se treu En Juanet, sa i bo i ab un cap ben viu. Se despedeix de sa balena, donantli milions de gracies des favor tan gros que li havia fet; i se posa demunt es cavallet-conseyer, que parteix trot-trot cap an es castell de se fadrineta. I en va sebre fer tanta de via, que abans de les nou ja va tenir En Juanet baix de sa finestra des castell.

Sa fadrineta ja le hi esperava. Així es que tot d'una obri ses portes, i treu es cap, i enfloca aquesta:

—¡Ah jovenet, jovenet! ¡Que hi estaves anit de fresquet dins es ventre de sa balena an es fons de la mar!

En Juanet, com senti això, quedá lo que se diu mort. Se va haver de seure per no caure.

—E-hu veus com t'ho he endevinat? diu sa fadrineta. No res, fins demà demati a sa meteixa hora. Si demà també t'ho endevin, está fet de tu. ¡A reveure i ab Deu siau!

Encara no hagué acabat de dir això sa fadrineta, com ja se va esser enfo-

nyada i tancades ses portes de sa finestra. Ja no la varen pus.

En Juanet se pegava tocs p'es cap, plorava com un nin petit de veure que aquella gran polissa de sa fadrineta també li hagués endevinat allo de sa balena, qu'ell considerava impossible que le hi endevinassen.

—¡Hala, Juanet! arribá a dir es cavallet-conseyer. Mira que barca aturada no guanya noits. No aclarirás res de pegarte p'es cap ni de plorar! Lo que interessa es aguarde de casta forta, i veure si anit jous a una banda qu'aqueix dianxa de fadrineta no sapia endevinar! Es cosa de jugarhi es tot p'es tot, perque demá ja es es derrer dia! Si t'ho torna endevinar demá, está fet de tu.

—Tens raó, diu En Juanet.

S'aixeca, pega bot demunt es cavallet-conseyer, i aqueix ja es partit de d'allá tant com en poria treure! per ferse enfora d'aquell castell i veure si d'un vent o d'altre porien arribar a capturar aquella fadrineta tan endevinadora.

I ¿que no sabeu ¡com s'ho feya per endevinar tant? Era que tenia un llibre que son pare, qu'era bruixot, havia escrit, observant ets estels, des vol d'ets acells, des trepitx d'ets animals de pel, i de ses revinglades des peixos. I com ets estels veuen tot lo que fan es vivents i tot lo que's passa demunt la terra, aquell diantre de bruixot va tenir franc per ¡ficar dins aquell llibre tot quant feyen peixos, acells i animals de pel. Per aquestes cinc-cents aquella gran pitxorina de fadrineta trobá a tal llibre sa jeguda des lleó ab En Juanet dins s'encletxa d'aquell barranc i sa passada de sa balena com s'engoli En Juanet i passá sa nit an es fons de la mar ab En Juanet dins sa panxa.

—No es ver qu'així meteix havia topat a mala mata En Juanet?

Com es cavallet-conseyer estigué cansat de córrer, s'atura i diu:

—Me sembla que no importa allunyarnos més des castell per tu porer fer es teu pla per anit. Ja pots veure si t'hi mires i si'l fas bé. Mira que anit se juga es tot p'es tot! Si demá t'ho endevina sa fadrineta, está fet de tu.

I allá l'haurieu vist an En Juanet pensa qui pensa com se'n desfaria d'aquells trunfos, fins que diu:

—No'm queda altre remey que cridar ses formigues. No hu crec qu'elles me puguen dar cap camí ni obrir cap portell; pero així hu haurem provat tot.

Dit i fet comensa foc, i com ja va comensar a tenir caliuera, se treu de sa butxaca aquell llavoreta que sa formiga caporal li havia donada com hagué escampat es blat a ses formigues; i tira aquella llavoreta dins aquell foc.

I heu de creure i pensar que tot d'una fa un tro, i a l'acte compareix sa formiga caporal acompanyada de totes aquelles altres formigues, i ja diu en En Juanet:

—¡Vamostaquí! ¡digués que vols de noltros!

—¿Que vuy? diu En Juanet. ¡Jeure ab voltros anit! ¡dins es vostro lli!

—¿Dins es nostro lli? diu sa formiga caporal. ¡I que hu has reflexionat an això que dius? ¡Quin possible es que tu't pugues ajassar dins es nostro niu, si just ab un dit des peu ja'l mos ompliries?

—Idò mirau, diu En Juanet: jo necessit dormir anit a una banda que negú nat del mon s'ho puga imaginar. Per això, fietes meues, a veure si vos sabeu enginyar de modo i manera que ab tota veritat se puga dir que jo he jugat ab voltros anit!

Sa formiga caporal e-hi pensá una estona, i a la fi li diu:

—Bono, Juanet! e-hu porem arretglar d'aquesta manera: tu t'ajues aquí meteix ben estès en-terra, i noltros mos enfilarem per tu i mos escamparem per tot es teu cos, sense picarte ni ferte cap mal-terç; i mos adormirem demunt tu i així passarem sa nit; i demà dematinet, en volente aixicar, mos avises, i noltros buydarem abans de que tu t'aixequis, no fos cosa que ab s'eixicarte en matasses una partida de noltros.

—¡Sí que heu pensat bé, o formiguetes meues ben volgudes!

I a les-hores En Juanet s'ajeu ben

estès en-terra, i totes aquelles formigues ja comensen a enfilarse p'En Juanet; s'escampen per tot es seu cos, sense picarlo gens ni ferli cap mal-terç, i al punt quedaren adormides com un sauló, i En Juanet també.

—¿Que me'n direu? Ell lo endemà ben demati sa formiga caporal se desxon-deix, i diu:

—¡Juanet! ¡O Juanet!

En Juanet s'arriba a despartar i diu:

—¿Que vols, formigueta caporal?

—¡Que'm digues si t'has d'aixicar o no per jo porer fer es meus contes!

—Idò mira, diu En Juanet; ja poreu esser partides a fogir de demunt mi; i, com totes vos sigau llevades i de-cantades, jo m'aixicaré més que de-pressa.

Aquí ses formiguetes alsaren totes es cap, i ja fogir toquen! totes buydaren de demunt En Juanet. Com se va esser llevada sa derrera, sa caporal va dir:

—Juanet, ja't pots aixicar en voler.

En Juanet s'aixeca, pega bot demunt es cavallet-conseyer, i aquest ¡trot trot! cap an es castell de sa fadrineta.

E-hi foren demunt les nou, i troben sa finestra tancada; i allá está qui está, esperant qu'aquella gran pitxorina de fadrineta guaytás com ets altres dies; pero no arribava a guaytar may.

I allá En Juanet i es cavallet-conseyer no s'aturaven de dir:

—¿Que serà? ¿que no serà?

I ¿com havia de guaytar sa fadrineta si, tot d'una de sortir es sol, com ets altres dos dies, havia agafat i ubert es llibre de son pare per trobarhi En Juanet aont havia jagut, i encara era s'hora que no hu havia pogut trobar? Veient que no hu trobava, se'n va a son pare, i ja li diu:

—Mon pare, no hu trop i no hu trop aont ha jagut aquest dianxa de Juanet!

—¿I hu has mirat bé? diu son pare.

—¡Prou que sí! diu ella.

—Idò tornehu mirar més arreu! diu son pare. Mira tot d'una ses set prime-res fuyes!

Sa fadrineta les mira totes set retxa per retxa i paraula per paraula, i no troba aont puga haver jagut En Juanet, fins que diu:

—No hu trop i no hu trop.

—Mira ido ses altres set fuyes que venen diu son pare!

Les mira totes set, i res.

—No hu trop i no hu trop! diu ella.

—Ido mira ses altres set que venen, diu son pare.

Les mira, ella, i res.

—No hu trop i no hu trop! diu sa fadrineta.

—Ido mira ses altres set que venen ara! diu son pare.

Ella les mira, i res.

Son pare li torna dir que mir ses altres set que venen; les mira, i res.

Sobre tot, per manament de son pare sa fadrineta, de set en set fuyes, mira ses setanta set que's llibre tenia, i en-lloc trobá la pobreta aont diantre En Juanet havia jagut aquella nit.

I ¿com le hi havia de trobar? si son pare només e-hi havia posat es trepitx d'ets animals de pel, es vol d'ets acells i ses revinglades des peixos, pero no se trescalamena de ses formigues ni demés animals per l'estil perque trobá que no pagava s'oració tot quant aquelles llemes poguessen fer; perque ¡que havia d'anar a creure ell que res de tals animals pogués fer falta may a sa seua fia! ¡I vaja si n'hi va fer ¡De manera que no va tenir altre remey que treure's cap a sa finestra, i dir an En Juanet, cansat i mort d'esperar alla baix:

—Juanet, ¡no hu sé aont te pots esser ajassat aquesta nit! M'has guanyada s'acció! ¡Me toca venir ab tu a ca'l Rey! ¡En voler, porem partir!

—Me vols deixar dir una paraula? diu En Juanet.

—Maldement sien dues! diu sa fadrineta.

—Idò ¿no has sentit dir may: «lo que s'ha d'empenyorar, que's venga»?

—Prou que hu he sentit dir, i molt! diu sa fadrineta.

—Idò això meteix dic jo, diu En Juanet. Si no t'ha de sebre greu, partiguem ara meteix.

—Ido ara meteix devall! diu ella. I es cavall ¿que mos porá dur tot dos?

—Ja mos durá ja! diu En Juanet. ¿Que me'n direu? Ell aquella fadrineta devalla des castell, i ja's posa a ses anques des cavallet-conseyer; i ab sa fadrineta i En Juanet demunt, ja es partit aquell animal ab un trot ben alt cap a ca'l Rey.

(acabarà)

JORDI DES RECÓ

¡LA AURORA sempre quart creixent, gracies a Deu!

L'any 1910, com comansá LA AURORA a estamparse a Ciutat, haguérem d'augmentar sa tirada que llavò tenia, fins a 800; després fins a 900, aviat fórem an es 1000; i seguírem sempre creix qui creix. Fa setmanes qu'arribárem an es 2000; a mitján desembre ja n'haguérem de tirar 2200; dissapte passat, 2350; i avuy sa tiroda ja ha jagut d'esser de 2500. I, com més va, més va la, gracies a Deu! Si sen vestida que duym, no mancaba, si segueix, revenint sempre com fins aquí, tenim coratge de dins uns quants mesos tirarmos an es 3000.

Com ab LA AURORA no mos proposam fer cap negoci, sino just una obra de propaganda, ab sa suscripció qu'ara tenim, porem fer grans rebaxes an es qui mos prenguen paquets de 10 «Aurores» en amunt; i com més gros es es paquet, més grossa es sa rebaixa. ¡Hala catòlics mallorquins! Si estau convençuts de que LA AURORA fa bé, escampaula més i més, fins que no hi haja recó dins Mallorca aont no arrip! ¡Amics de sa bona propaganda, fora son! ¡fora vessa!

Secció local

Ab tota solemndat, se son celebrades a l'esglesia parroquial ses coranta hores, fundades aquest any passat, y acabades es primer dia d'aquest.

Els predicadors, s'en desferen molt bé, demostrant com es reynat social de Cristo, está estès per tot lo mon civilisat, acabant es dia de Cap-dany a vespre d'esplicar-mosho tot el Rt Sr. Rector.

La Parroquia estava d'engom en gom, a pesar de lo gran que resulta desde que han destapada l'«Assunta».

Estam de sort: de sa riña de Capd'any, mos han tornat arribar esquits; encara que sigui poch, més val qualque cosa que no-res.

Els sembrat, en particular blats y ordís, prenen mala color; es fácil sigui floridura de rel. Creim que a molts de bl'ngues, que, com se suposa, es allá aont es més mercada tal malaltia, seria molt bo darlos sulfat de ferro, sobre tot si pluvia; i, després d'uns quants dies, una passada de nitrat.

Ja comensen a veure ametllers florits; si es fret no s'entrega prest, correm es par- rill de cuir poques mel'les.

La gent s'es tornada animar, y tornen esser partits a comprar. Sensa anar més lluny, a St. Llorens a dues possessions So'n «Foradat» y So'n «Joy», han posat tay per vendres, y, es tat una grapada. A «Llodrà» casi ja estat venut tot.

Aquestes Festes passades beneiren solemnement una campana a s'esglesia de la Sagrada Família; s'hi feu una bona festa, i sa campana ja está posada, i un só de primera que fa. La gent d'aquell barri n'están ben contents. Així va bé.

Dissapte passat no mos hi va quebre sa noticia de ses Corantiores des «Convent». La posam avuy; velatassí: Anaren de primera aqueixes Corantiores; e-hi acudi gran gernació i ses funcions foren totes molt lluides.

ANDREU ALCOVER

Tipo-ll. de Anagnau y Muzinas